

Prof. dr hab. Edward Hajduk

Recenzja

Rozprawy doktorskiej

mgr Barbary Cienki

na temat:

Społeczne uwarunkowania biegu życia (na przykładzie seniorów w województwie podkarpackim).

Praca ma trzy części: teoretyczną, metodologiczną i empiryczną, plus bibliografia i aneksy.

W części teoretycznej Autorka opisuje czynniki warunkujące przebieg życia i rozwój człowieka, typowy dla współczesnych społeczeństw. W tej części omawiane są przez Autorkę różne teorie rozwoju człowieka: biologiczne, psychologiczne i socjologiczne. Autorka odwołuje się do licznych publikacji naukowych z wymienionych dyscyplin nauki.

W kolejnym fragmencie części teoretycznej pracy dokładniej opisane są okresy i fazy życia człowieka zgodnie z założeniem, że przebieg jego życia tworzy ciąg wydarzeń, z których wcześniej zaistniałe warunkują następujące po nich wydarzenia.

Autorka opisuje dwa spojrzenia na przebieg życia człowieka. W jednym ujęciu jest traktowany jako los określony zewnętrznymi uwarunkowaniami a w innym jako autokreacja.

W części teoretycznej czytamy o społecznych uwarunkowaniach biegu życia człowieka, których siła sprawcza ulega zmianie: większa jest w okresie dzieciństwa i w okresie starości a mniejsza w adolescencji, wczesnej i średniej dorosłości. Spośród społecznych uwarunkowań biegu życia Autorka eksponuje wpływ rodziny pochodzenia oraz pracę zawodową i inne rodzaje aktywności publicznej. Wyodrębniony fragment części teoretycznej to opis okresu starości a także opis działalności instytucji pomagających ludziom starym.

W części metodologicznej Autorka określa przedmiot badań, formułuje problemy, z nimi koreluje hipotezy, wyodrębnia w nich zmienne, tworzy kategorie zmiennych i dobiera wskaźniki aby rozmieścić osoby badane w stworzonych kategoriach. Ten tryb postępowania przesądza o spójności części metodologicznej. W tej części opisana jest procedura doboru próby i wykorzystana metoda badań własnych.

Część empiryczną pracy wypełnia analiza wyników badań własnych oraz sprawdzanie hipotez. Można mówić o dwóch spojrzeniach na przebieg życia respondentów. Jedno wyróżnia opis obiektywnych faktów np. wykształcenie badanych osób, praca zawodowa, sytuacja materialna, stan cywilny, stan zdrowia. Drugie spojrzenie wyróżnia ocenę własnego życia przez seniorów wyznaczona obiektywnymi wydarzeniami zaistniałymi w przebiegu ich życia.

Autorka postępuje konsekwentnie analizując problemy w części empirycznej i sprawdzając hipotezy sformułowane w części metodologicznej. A to jest wskaźnik spójności merytorycznej i metodologicznej recenzowanej rozprawy.

Dobór respondentów- mieszkańców instytucji pomocy społecznej i uczestników UTW- sprawia, że można uwzględnić w samoocenie przebiegu życia przez respondentów zakres swobody jaki wyznaczają oba rodzaje ich społecznego położenia.

W części empirycznej Autorka rozprawy posługuje się językiem opisu a język oceny wykorzystuje gdy orzeka o przyjęcia hipotezy albo o zakwestionowaniu jakiejś wcześniej sformułowanej. Do wypowiadania sądu o sprawdzanych hipotezach wykorzystuje testy statystyczne. W analizie wyników badań nie wykracza poza zakres przez nie wyznaczony. Taki sposób postępowania przesądza o spójności części empirycznej z częścią metodologiczną.

W analizie wyników badań Autorka konsekwentnie stosuje język opisu. W zespole wyznaczników biegu życia jakie są preferowane w analizie wyników badań dominują te, które preferują socjologowie- autorzy rozpraw empirycznych.

Wskazane walory wiedzotwórcze recenzowanego tekstu są podstawą sformułowania wniosków:

- a) wniosku o przeprowadzeniu procedury jej obrony i nadanie mgr Barbarze Cienki stopnia doktora nauk humanistycznych w zakresie socjologii
- b) wniosku o opublikowanie rozprawy jednak przy redukcji części teoretycznej i usunięciu załączników

5.02.2015

